

Цетиње, 4. августа

Посјета, коју је ових дана учинио Русији председник француске владе и министар спољних послова Р. Поанкаре, изазвала је силну сензацију, те је предмет опште пажње и велике дискусије. Сви политички кругови цијелог свијета с великим интересовањем баве се њоме, а штампе неких држава не прикривају чак ни своје негодовање према посјети председника француске владе руском царском двору. Нарочито је због тога велико незадовољство у Њемачкој, јер налазе да ова посјета не иде у прилог њој и да има за задатак да ослаби утисак, који је постигнут састанком руског и њемачког цара у Балтичком Пристаништу.

Нијемцима је јако упало у очи што је Поанкаре, полазећи из Француске у Русију, обишао Њемачку и дужи пут морем претпоставио краћем, сувим. Па и поред тога Њемачка је ипак удесила, да се њена ратна оклопница „Њемачка“ сретне с бродом којим је Поанкаре путовао и да му том приликом ода почаст, испалив 19 топовских метака, све и ако то није била дужна да учини. Тиме је бар видно хтјела да испољи како се она због ове посјете не буни и како је сасвијем коректна.

Али док се ту парадирала с њеном коректношћу, дотле се њемачка штампа готово избезумила претресајући циљ ове посјете и говорећи о њој. Нашли су се погођени. Колико до јуче разматали су се побједом Њемачке што је успјела да придобије Русију, те су састанак руског и њемачког цара коментарисали и представљали као приближење Русије Њемачкој. Сад се овом посјетом тај њен успјех квари. Произлази, да је Русија још једнако уз своју стару савезницу Француску и да је она била обавијештена и посвећена у све оно што је било у Балтичком Пристаништу. Јер као што се зна, посјета овако високих личности не долази изненадно. Она се спрема бар на неколико недјеља прије. Значи, да је руско министарство спољних послова знало још почетком јула, да ће Поанкаре доћи у Петроград, дакле још прије него је био састанак царева руског и њемачког, те зато и с правом сматра да је ова посјета као неки деманти свих оних прича о приближавању Русије Њемачкој. Зато је сасвијем разумљиво што се њемачка штампа окомила на ову посјету и што пише о њој с негодовањем и што бјесомучно поједини листови наваљују час на Русију час на Француску. Посјета Поанкареа побркала им је рачуне и покварила радост, па не могу више да ликују како је Њемачка надмудрила Француску, како јој је отела савезника и оставила на цједилу, како је Њемачка Русију ухватила у своје мреже

и како је Њемачка једина држава, која може своју вољу сваком наметати.

У мјесто да се француско-руски савез ослаби, он јача, у мјесто да се квари, он се шири! Чак шта више он ће се сад да распростре и на мриарицу.

Нарочито је забринутост у њемачким политичким круговима појачана кад се чуло да су се споразумне државе, Русија, Енглеска и Француска сложили у свима питањима блиског истока и да је и питање о Дарданелима међу њима пречишћено. Значи да тројни споразум гледа на балканско питање другаче него до сада и да су Енглеска и Француска своје гледиште о Дарданелима промијениле у корист Русије.

Још прије поласка Поанкареа у Русију знало се, да су Русија и Француска углавиле споразум о међусобном подупирању и на мору у случају рата, и да је у тројном споразуму пречишћено држање према балканском питању.

Што се тиче балканског питања ту се још једнако лута. У јавности избијају нагађања, али ништа што је позитивно. Јасно је дакле, да нијесу начисто тиче ли се овај споразум одржања status quo-а на Балкану или његово поремећење. Већ у погледу Дарданела јавност је готово начисто. Споразум Русије и Француске у погледу мриарице не би имао никакве важности ако се не би односио на Средоземно Море, али ту опет Француска не би имала никакве користи од Русије, ако буду и у будуће остали на снази уговори који се односе на Дарданеле. Све јасније избија дакле, да овај споразум предвиђа слободан пролаз кроз Дарданеле бар за Русију ако не и за друге.

Само то, па је довољно да се види, да је ова посјета на руском царском двору од јаког значаја и велике важности, а да не говоримо и о другим питањима, која су овог пута озбиљно претресана и која су од не мање важности.

Као и увијек у оваквој и сличној прилици, службено се и ова посјета приказивала као обичан акт куртоазije, бива да је председник француске владе дошао да се представи руском цару. Сад што је Поанкаре на дуго и на широко вијеђао са руским министрима Коковцевом и Сазоновом, уз које се нашао и руски посланик у Паризу, Извољски, добро познат свјетској јавности из доба анексије Босне и Херцеговине, као и то да је Поанкаре баш ово вријеме изабрао за своје представљање руском цару — преко тога се мудро муком прелази.

А позната је ствар још и то, да пријатељство између Русије и Француске није новог датума. Оно се протеже још из доба Петра Великог. Царица Катарина то је прија-

тељство само проширила и учврстила. У времену енциклопедиста царевао је на руском двору француски дух и култура. Французи су били силно понесени за Русе, а Мирабо им је идеалисао. Чак ни сама француска револуција то пријатељство није била у стању да пољуља. То је тако ишло све до прије сто година, када је 1812. г. Наполеон учинио војни поход на Русију. Поремећење тих пријатељских односа Француској се љуто осветило. Она је непријатељство с Русијом силно платила. Оно што је до тада Русији била Француска, постала је Њемачка и то руско пријатељство било је драгоцјено Њемачкој. Захваљујући само томе, Њемачка је основала царство, потукла Француску — божјом и руском помоћу, како је телеграфом признао цар Вилхелм Александру II. — раширила се и учврстила. Дотле је Француска била ратом ослабљена, изгубила Елзас и Лотарингију и потиснута с првог мјеста у Европи. Од тада датира сјајно вријеме Њемачке, које ју је 1879. г. 24. септембра довело до савеза с Аустријом, а 1882. г. и с Италијом, од када и потиче тројни савез. А за све то вријеме Њемачка је једнако била у узајамном уговору с Русијом, до послје смрти Бизмаркове. Тек кад се изгубила свака веза између Русије и Њемачке Русија и Француска су се опет приближиле и 9. августа 1891. год. склопиле су алијансу. То њихово ново приближивање имало је сиљних препрека. Било је противника и на једној и на другој страни. У Француској су се опирали републиканци и демократе, а у Русији је преовлађивало мишљење да је најбоље да је сама. Али најзад и то је било отклоњено, те су се једна другој све више приближивале, док се није склопило поново пријатељство, које је у толико више јачало у колико је француски капитал у Русији растао. Како сад стоји, то је врло добро познато, а то ће потврдити и резултат ове посјете, о којој се може и мислити и говорити разнолико, али се мора признати да је од великог политичког значаја, који је за нас у толико већи што је обухваћала и балканско питање, питање које је за нас животнo, наше бити или не бити.

Али кад је о њему расправљала и Русија и Француска, разумије се уз сагласност Енглеске, ми немамо никаквог повода да сумњамо у о-свједочено пријатељство њихово и да стријепимо за будућност своју. Доста је што смо видјели да овај састанак није у вољи онима, од којих се немамо никаквом добру надати, па да будемо за себе спокојни бар у толико што ће значајни глас: Балкан балканским народима, који је пао са обала Темзе, сад још јаче одјекнути са обала Сене.

Цетиње, 4. августа

Овијех дана дражали су Арбанаси велики збор у Приштини, на коме је било и Срба из разних крајева Ст. Србије. Поред захтјева арбанаских главару и српски изасланици су поставили своје, народне захтјеве. Међу Србима и Арбанасима постоји највећи споразум у погледу акције за народна права. Појединости тога споразума пенасанте су, али су арбанаски главари прије три дана телеграфски наредили Митровици, Новом Пазару и Вучитрну, да се не чини никакав здулмашама тамониме народу. А Беране?

У Бугарској избија велико незадовољство противу Турке због најновијих догађаја. Чак се изражавају жеље и да се рат поведе. На митингу, који су сазвала у Софији добротворна македонска удружења, огорчено се говорило противу турских погубака у Македонији према Бугарима и том приликом донесена је резолуција, којом се тражи од владе најсвјернијачије да поступи према Турцима, па чак и да рат објави како би се Македонија једном ослободила од јарма Турских. Порга је објавила да ће понести непристрасну истрагу поводом догађаја у Кочанима, да ће казнити кривце и да ће дати наплате општењима. Велесиле тројног споразума, поводом захтјева бугарске владе, да потпишну велике силе њене захтјеви у погледу истрате и казне кривца због погуба у Кочанима објавила су да ће бугарске захтјеви потпомаћи.

Онамо 'намо за брда она

— Поклич браће из Далмације —

„Naprednjak“, лист хрватске пучке напредне странке, што у Шибенику излази доноси овај чланак, који износимо у целини ради његове интересантности:

Онамо 'намо за брда она,
Гдје небо плава савија свод,
Па српска поља, па поља бојна,
Онамо, браћо, спремајмо ход!

Јесу ли зар они чудни дани, који имају напокон да свану нашем народу диљем овог још неуређеног нашег Балкана? Јесу ли ово они чудесни и удесни дани, кад ће рука дива-осветника, да дигне пред очима нашим упурашени и строго чувани застор, за којим стоји знатно руно будућности нашег народа, да та иста осветничка рука поведе кроз широм отворена врата будућност дивне војске, чежњом славе разиграних Србаља на оно Косово свето — посвећено, а посвећено нареком крвљу цар-Лазара и јуначком Милоша-Јунака, браће Југовића и старца Југ-Вогдана?

Она мјеста 'намо, оне ријеке, она брда пуна су успомена, пуна славе старе; свака стопа клија и дигне пјесмом јуначких подвига и погипија, оном дивном сјетном пјесмом, која нас, гдјегод нас на земљи има, прати од колијевке до гроба; — она мјеста, оне ријеке, она брда — наша су, српска су, и — нијесу наша, турска су; смрдљивом Турцину и дандана робују.

Преко све Европе лете вјести, да тамо, па и на Косову све врије узбуђењем и Европа подражена гледа, шта ће тамо да буде. Па које чудо ако на те гласе од страна наше миле старине задршће срце и душа нама Хрватима и Србима и из пуних груди више нам се уздах, а за уздахом пресва и омање заветне ријечи „Онамо, браћо, спремајмо ход!“

Да! Онамо, на она српска поља, на она бојна поља, све нас зове и наша стара слава и драге успомене наше, просуте кости и поломљена ребра отаца наших — та, тамо нам је, та, то нам старина мила, намиљна! Па на поглед, на гласе, да преко тих поља врије бојна врева и да је љути Арнаут повео крваво коло, одметнуо се у гору, у усташе да стече за себе нешто више слободе, а слушајући и гледајући, како се та боја врева и крваво коло одиграва по мјестима и пољима, што их је народна пјесма срну Србину и Хрвату од вјекова чувала обављена царом надраже светине, има ли, може ли бити једног пилот Србина ил' Хрвата, а да му јуначке груди не задршћу пустом жељом и неодољивом на-дом, да се потражи и покули свети прах оне, крвљу Лазарева и Милошевог, браће Југовића и осталих српских јунака, намочене груде на Косову бојном?

И би ли имала разлога чудити се и снебивати ова морална загриза Европа, кад би данас — сутра уједна — гдје у пориву недољивих нада и жеља крећу с трију страна три војске трију народних држава, да походе она мјеста, ка којима их још неуспуњени народни завет зове, да им донесу оно највеће благо, те им мањка — живот и слободу!?

Не можемо промислити, да би се ова културна страна свијета Европа — могла усудити, да запријечи јуначки ход осветничких војска, жељни да падну у загрљај браћи, која свакидашњим жртвама очувала су и чувају старину нашу милу, а најмање би то могла да промисли наша монархија, која је пуна Словена уопће, а наносе нас на југу Срба и Хрвата, који смо крв од крви, синови и потомци оних, што Косово и Призрен чувају.

Аустрија је анексијом Босне заоблила свој посјед те нема више шта да ниште ни у свом државном, ни у нашем народном интересу. Изајни добро схваћен интерес био би, кад би она сама помогла испунити зајет, који веже наш народ од Јадранског до Црног Мора, па да са уређеним народним државама на Балкану живе одношајем братске народне, њима једнаке државе по праву и по дужности.

Не тражимо ми од наше Монархије, да за ослобођење нашег народа жртвује синове гуђе крви, туђег језика. Не! Она би нас везала вјешном хармонијом, кад би допустила нама од Љубљане, Трета и Јадранског Мора па на исток, да се окупили под барјак, па да сложимо са осталим војскама трију народних држава управимо ход онамо за брда она, гдје нам рођена браћа стегу још у ропству, што их азијатском свирепостију притиска у знаку коњског репа; да нам допусти, да и ми с браћом имамо удјела у оном дивном ужитку оног великог дана, у који ће народне војске да удину алабарјак слободе у тврдо свето гно поља Косова.

Очистити европско тло од турства, хумани је императив културне Европе, а најближи интерес наше монархије, као кад и она преко нас и ради нас мора гојити на Балкан и за Балкан оне исте осјећаје, које испуњају мисли осталих балканских државица те као таква мора у оваквим тренуцима осјећати с нама. Па, ако у ове дане срце нам дрхће а груди нам изгарају пожаром родољубивог заноса а око нам лети онамо, гдје небо шаво савија свод, то је зато, што је онамо на оном тлу прошлост наша, предаја наша, крв наша проливена и жива, што је ту потамнила свијетла круна једног нашег царства, а раја допала гурског ропства и та погажена раја пјесмом са гусала зове нас да платимо неплаћени дуг старом Југ-Богдану, да помогнемо дигнути роба у живот и вратити му достојанство човека.

Европо и Аустријо! схватите нас и осјећаје наше! Помозите нам, да извршимо дањи зајет и платимо неплаћени дуг! помозите нам или нас пустите саме, тако вам Христа — ако ли вјерујете још у Њега!

Поглед по свијету

Сазив делегација

Предједник аустријске делегације, посланик Добирић послао је бечким новинама овај комуникац: Парламент ће почети поновно да ради у првој половини септембра. По једној вијести угарског министра предједника др. Лукча, састаје се угарски парламент 4. септембра да сабере чланове делегације. Овај је поновни сабор потребан, пошто су мандати након закључења сесије истекли. Нар и краљ ће паричним декретом сазвати делегацију

ПОДЛИСТАК

ИЗ БАЛКАНСКОГ СВИЈЕТА О култури у Црној Гори

Д-р Илија Барбулеско, проф. универзитета —

Из етнолшке политике, коју води Црна Гора наспрам Србије, ушледа рада ове и сусједних јој држава, да се видијети оно, што јој Србија предбацује, да ова нацјерава доћи на њено мјесто као вођа народних идеала и у опште као вођа српских народних елемената.

Ова околност као да повећава још и амбицију Црне Горе и њене династије, да постане релат, како не би могла бити никакво са Србијом, која аспираира, да заузме њено мјесто. — и ако је Црна Гора према Србији територијално и становништвом и плодношћу много мања.

Види се, дакле, да Црна Гора мисли, помагајући њено културно стање, да ни у чему није мања од Србије. Често пута читао сам у „Цетињском Вјеснику“ оно, што сам читао и у броју тога листа од 4. маја 1911. г., да је она — Црна Гора — једна културна држава.

Као што сам навео у јануарском броју „Viata Rominească“ („Живот Румуније“) од ове године свесијем је могуће, да ћемо плати са Црном Гором обиром на њену амбицију да доминира Србији — убрзо неки додир у македонско-румуноско-

угарског парламента, док ће делегација аустријског парламента наставити једноставно прекинуто заједанство.

Предједник ће Добирић ступити у споразум са предједницима разних одбора у сврху заједана делегација. За сада се мисли, да ће делегације почети да заједнају 10. септембра.

Разлог зашто се угарски сабор састаје већ почетком прве половине септембра је у томе, што овај мора да сабере чланове за угарску делегацију, која се састаје концем септембра и коју ће сам владар отворити свечаним говором. Како мандати аустријских послата нареду истекли, то ће аустријска делегација једноставно своје заједанство наставити. Заједанство објашњавајуће за почетак 10. септембра. На чему се очекује са великом сигурношћу један свечани ратни министар, који ће бити пријављен законској сесији о дефинитивном прорачуну заједничке владе, који је за сада само провиђорно ријешен. У аустријској делегацији заређиће и опет унати ради разних унутарњих политичких питања. Министар спољних послова гроф Берхтолд драхће и овог пута у угарској делегацији опсежних експозе о спољној политици, а помените мораће да објасни државне монархије према турско-талијанском рату, као и према преговорима, који се воде ради тога, да се тај рат једном већ оконча и прилике у Турској даће обилата материјала за претресање балканске политике аустријске монархије. Како се Немачка приближава Русији, што закључује на саставна царства у Балтичком Мору, то ће се савојеве стране ставити на министра спољних послова упути, како стоји са односима према сусједној словенској царевини. Према свему томе нагледа, да ће сасје даље објашњавајући бити не само занимљиво, већ и од велике политичке важности.

Догађаји у Персији

Редовно лети јављају се вијести и гласови да бишњи персијски шах Мухамед Алија важи круни-ти садашњи персијски режим и да га у тој основи неговој подупиру руска влада. Акције руске војске у Персији као да и не иду за другим циљем него да успоставе власт Мухамеда Алије у Персији.

Како су ти и такви гласови избили и сада, то је руска влада изашла на јавност службеним де-манијем.

Са службених се руске стране ове вијести нај-одлучније оповргавају. И сам бишњи шах још је недавно децидирано изјавио, да он не нацјерава ништа предузети, што би смјерало на то да он опет дође до пријестала. Ова рескрипција бишњег султана је тим прерогативија, ако се подејети на тузашни конач екскрхоне екскрпције у Персији. Са руске се стране надале најављује, да руска влада нема ни најмањег повода да се екскрхона ни за екскрхона ни за коју другу персијску личност, и да велике војничке акције иду само за тим, да се заштити руски трговачки и политички интереси у Персији, те да се оштрира живот и правина руских поданика на персијској територији. Ако је то све Русији и Персији заједничко, Русији је онда сасвим свијешто, ко у Персији влада, паравио уз услов, да у земљи влада мир и поредак, да сада је руска влада била принуђена да понаша у Персији своје чете, да заштити ондје своје поданике и њихову имовину од разбојничких нападаја не-војних племена. Руска је влада одлучила својом енергијом и даље проводити своје војне акције.

У исто вријеме из Техерана бројављају, да је један дио од 260 оружаника под вођством шивских официра Сихорте и Истросица оставио Ширак, и пошао против једне разбојничке банде коју предводи Саларуд-Даудех. Ова чета прогнала је сваки трговачки саобраћај на путу Бушир-Ширак. На путу напали су разбојнички оружанике, расјерали их и заробили један топ и готово све цукле. Капетан Сихорт, под којим је устројен један војни лагун, под којим је лажних оведа.

иштању: е тога мислим, да је интересантно описивати и културу ове државе, која о себи мисли да је цивилизована.

Ја ћу се унеколико послужити неким интересантним подацима, које сам нашао у „Зори“ — ревији напредне омладине у Бечу: — али, разумије се, да нећу цитирати све оно, што је тамо односно Црне Горе наведено, него ћу све то прјерићи и оставити нашој сопственој критици.

Културно је стање Црне Горе у опште заостало. Прије године 1880. бијаше оно сасвим примитивно.

Око године 1843. дошло је било пред-ставништво енглеске марише на Цетиње — изгледа неком политичком мислијом. Шеф ове мислије, лорд *Кларенс Е. Пагет*, у својој „Аутобиографији“, која је писана ен-глезки, а штампана у Лондону године 1896., описује ову своју посјету у пријестоници црногорској и утиске, које је она на њега учинила. Он каже, да Црногорци нијесу запоста једна раса варвара, али да су једна чета варвара, којом заповиједа «Књаз Црне Горе, један дивљи шеф». Ови варвари станују у главној вароши Цетињу, која сасвим заклоном идијанском селу. И много су се заклањали приликом објед, особито књажев ажурант, кад су видјели, да ми као књижев, који по-симо оружје, обједнујемо пожељима и ви-љубицама („Српски Књижевни Глас-ник“ од 16. маја 1911. г.)

Нови војни закон у Русији

1. децембра ступиће у Русији на снагу нови војни закон. И ако тај рок није далеко, у јавно-сти је ипак де сада мало података продрло. Као да је влада до тога, да ствар остане што даље тајном. Има неколико примедна, да се компетентне истањнице базе овог нацрта и поред свега тога иштања није допала само за неке поједино-сти, а и то не опширно. Зна се и, пр, да је текет пројекта готов и да ће га влада изијети пред нову думу, истом ова буде на окупу, и да ће му ријешенје убрзати. Али какав је тај текет још се не зна. Из једне недавне публикације рус-ског главног штаба могу се једино разабрати те-мелци, на којима ће се нови закон основати.

По овоме, што поменути спис каже, даје се закључити, да ће се најакорнијим ред војног службо-вања знатно промијенити. Те ће промјене захватити рокове за сазивање новака, вријеме службовања, повластице које уживају новаци у различитим по-родичним приликама, ред којим ће се узимати у активну службу они, који повластице уживају, и начини како ће вршити војну службу новаци, који ради вишег васпитања уживају повластице.

Нови закон унесеће осим тога и неке промје-не у руским појеренствима за војну дужност, која појеренства неће бити састављена као што су сада. Тако исто промјениће и правила, што владају подјелом годишњег новачног контингента, пак и ред, којим се сазивају новаци. Знатних ће промјена бити у изабравању новака без повла-стица једнако и у ред, којим ће добровољци ступати у војну службу. Осим тога иза још неких промјена од значајности и које овдје није пу-лако емоцирати.

Из свега тога набија, да ће нови руски војни закон унијети значајних реформи у војној дуж-ности и да ће те реформе живо интересовати све становништво Русије ради утицаја, што ће на њ свакако вршити.

Мисли

Најопаснији су они, који нијесу у стању ништа да ураде, а друге не цунтају да раде.

Гдје је љубав, ту је и љубомора.

Једно зло увијек друго зло вуче; од туд а је оно и тежио.

Не тражи да други савија грбачу, да се преко ње нећеш.

Склизнути се може лако и над може снаћи сваког, али се броји како се ко уздигне послније пада.

Милије би ми друштво било многих жи-вотиња, него многих људи.

Код многих изговорено *нећу* врло ла-ко звучи на себино *хоту*.

Валси

Српство

Велика свечаност у Биограду. Свеча-но откриће споменика војду Кара Ђорђу биће крајем августа или почетком сеп-тембра, према томе, кад ће бити готово наметпање споменика. Тога дана кад се открије споменик, и сутра дан соколи ће приредити велику свечаност. Сви соколи из Србије биће на окупу у Биограду, а несумњиво ће доћи и велики број соко-лова из Српјема, Баната и Бачке. Послије

подне ће сви соколови имати јавно вјеч-бање, на коме ће радити, све што су радили у Прагу. У вече ће бити велики сјајан кермес на Великом Калемегдану и у Горњем Граду, који ће везивати мост између Калемегдана и Карађорђевог капије. Биће приказано и неколико лијених мо-мената из живота Карађорђевог. Цно Ка-лемегдан, град а нарочито ровови биће освјетљени. Цно приход од овог дво-дневног кермеса употребитиће се за зидање соколског дома, за шта је већ прику-пљено нешто новаца.

Босанске железнице. Питање босан-ских железница доћи ће у скоро ври-јеме у нови стади. Прије кратког вре-мена састала се коалиција босанских посланика свих трију вјероисповијести у сједницу, на којој је стављен предлог, да се тачно испита, да ли је земљи кори-снија новоградња пруге Тузла-Кладањ-Сарајево или преградња пруге Тузла-Добој-Сарајево у нормалну колосјеку. Према једном предлогу имају посланици Ванцаш и др. Симић, једини техничари у сабору, узети на себе испитивање ове ствари, а предсједништво сабора припре-вити сва, у ту сврху потребна, средства. Све саборске групе имају се позвати, да по вољи изапаљу по једног изасланика, који би помагали рад стручњака, осо-бито у испитивању терена. Предлог је једногласно прихваћен. Држи се, да ће проучавање бити у августу или у септем-бру и да ће стручњачко миље служити као темељ за прорачун.

† Стеван Поповић-Вацки. У Констан-цу на боденском језеру преминуо је од срчане кани у 67. г. дугогодишњи наро-дни посланик хрватског и угарског сабора Стеван Поповић-Вацки. Он је гимназију свршио у С. Карловцима, а лицеј у Био-граду. За вријеме Милетићевог уређивао је „Заставу“ и судјеловао у народном покрету Срба у Угарској. Том приликом је био осуђен на годину дана тамнице због Милетићевог чланка, у коме се твр-дило да је у мучком убиству књаза Михаила био упућен тадашњи министар гроф Јулије Андраш и угарска влада. Тамни-цу је одлежао у Вацу, због чега је и про-зван Вацки. Доласком Куена на власт, приступио је његовој странци, због чега га Срби нијесу радо гледали. Г. 1906. пао је на изборима и од тада није више био биран. До скоро је живио у Товарињу, одакле се премјестио у Загреб. Умро је нежењен. Лака му земља.

Љекари у Србији. И Србија оскудује у љекарима. На и оно што их има, несраз-мјерно су распоређени. Од 300 љекара више од једне трећине, 109, су у Био-граду. Нешто мање, 107, их има по окруж-ним мјестима, а по срезовима их има испод стотине, 84. Као што се види, прво се грабе за пријестоницу, послније за велика мјеста, а по срезовима преко воље иду. Како уз то готово на хиљаду, 9666, становника припада само један ље-кар, то се сад претло да се Србија снаб-дије са што већим бројем љекара, а наро-чито са онима, који би били распоређени по унутрашњости земље, срезовима.

Руски језик у Србији. Према мишљењу главног просвјетног савјета у Србији, ми-нистар просвјете донио је одлуку да се у седмом и осмом разреду свих гимна-зија предају руски и латински језик по три часа недељно. Ова одлука важиће од почетка ове школске године.

ученика, према чему излази да је могло бити неманих у земљи једна 3%.

Учители и професори ових школа бијашу сви са стране, поглавито из Далмације. Овако културно стање могло је у 1880. години и на неког Енглеца нешто опаску из-пресију учинити као што је оно културно стање од 1843. год. учинило на Јорда Пагета.

Али послније рата с Турцима у години 1880. и послније независности Црне Горе, почине у кој једно ново доба у погледу повећавања школа и у погледу продривања западне културе, која је почела да прихвата тамо и овамо коријење.

Године 1886. основана је на Цетињу ги-мназија са четири разреда, која је године 1906. постала као лицеј са 8 разреда, а у истој години основана је и једна гимназија у Подгорици са 4 разреда.

У Богословији, лицеју и гимназији фун-диционарију 30 професора. Годишња цифра за надрживање истих износи на 81.789 фиорина.

Послије године 1886. основано се и још неколико основних мушких и женских школа у варошима: Никшићу, Подгорици и Бару тако, да данас има у Црној Гори 130 основних школа са 150 учитеља, а сав учитељски бу-џет износи 148.944 фиорина. Учители имају различите плате: највећа је 1200 а најмања 200 фиорина годишње.

Доније у години 1896. основана је једна политехничка и једна подофицирска школа

Словенство

Осуда у Загребу. Као што смо већ јавили, у понедељак је изречена пресуда над П. Јукићем и друговима. Јукић је осуђен на смрт на вешала, Ђуро Цвијић, Август Цесарец, Драгутин Бубић, Фрањо Најдхарт и Камило Хорватин на 5 година тешке тамнице, Роман Хорват на 6 година тамнице и Јосиф Шарић на 6 мјесеча затвора, а Владимир Бадалић, Ватрослав Доленц, Душан Наранчић и Стеван Галогајка ослобођени су. Осуђени су пропратили осуду пјевањем патристских пјесама. Државни тужилац задовољно се пресудом, а браниоци оптужени апеловали су на виши суд. Чим су ослобођени пуштени на слободу, прогјерани су из Загреба.

Прелаз у православну вјеру Према службеним извјештајима од 1909. г. у овој су години укупно 11.373 особе пришле у Русију у православну вјеру. Од тих је било 5.243 староверца, 1.562 каталика, 1.128 жидова, 1.023 протестаната, 1.038 ламањинца, 565 погана, 432 студинста-Галициса. Из руске православне прве испустило је 9.768 душа, од којих је пришло у католичку вјеру 4.991 особа, 1.946 староверцима, 1.101 у муслиманску, 1.055 у евангелистичку-баптистичку вјероисповијест, 320 у протестантизам, а 207 у латинизам.

Одликовање д-р Хинковића. Академско друштво за интернационалну повјест у Паризу изабрало је д-р Х. Хинковића за свог редовног члана и одликовало га златном колајном и дипломом.

Нови руски град. На мјесту гдје ријека Сена сјече амурску жељезницу ових дана је као на дан рођења руског престолонашљедника Алексеја основан нов град, који је назван Алексејевск.

Русији не треба зајам. Петроградска брљавина агентура јавља: У вели са додаском министра председника Поенкарева поновно се почеше разносити гласови, да руска влада мисли присуство Поенкарева искористити у сврху оживотворења закључка новог државног зајма, који би се тобоже употребити за спровођење програма мрнарнице и за остале потребе што их француско-руски савез нужно захтијева. Министар финансија означаје све те вјести потпуним измишљотинама. Руска државна благајна не треба за своје ојачање никаква зајма.

Ухапшени руски пустилов у Милану. Неки дан је у Милану ухапшен због различитих превара оптужени кнез Карло Василић Бакунин. Милански инжињер Мираглија добио је од неких сицилијанских власника рудокота пуномоћ, да у њихово име тражи пуну главницу за проширење предузећа, па је мислио да је нашао на правог човека, кад је упознао руског кнеза који га је већ својим првим сусретом сасвим освојио. Тако је кнез био сва дана његова, јер није могао ни посумњати, да руски богаташ не би пружио потребну своту. Па и збоља, кнез је Василић обећао ступити у предузеће са свомом од 50.000 франака, па је одмах предао тај новац у акцијама неке американке банке инжињеру Мираглији, од кога је у своје вријеме примио 10.000 франака у име предујма за трошкове. На исти је начин измузао исту голику своту

у Подгорици, која је доцније премјештена на Цетинју.

Године 1897. подигао се на Цетинју т. зв. „*Зетски Дом*“, гдје се налази црногорски парламенат, који истовремено служи као сала за позориште и за концерте.

За веће науке последице лијежа, Богословије и пододипирске школе иду неки Црногорци у Француску, Аустрију, Србију и Русију, али само мало њих имају универзитетске титуле.

Поред свега овога данас у Црној Гори има 94% аналфабета, а ако постоје поред школа још и бајке свакоме отворене библиотеке.

Ревизија „*Зора*“ од 24. децембра 1910. године пише, у погледу црногорске науке и њеног духа следеће: >У свијема школама — последице династије даје се највећа пажња религиозној догматици и на овај начин утврђује се религиозни фанатизам у мјесто да се отворе људима истинити осјећаји религије и свјесни морални ред.

Ови принципи нијесу у сагласности са културом у Црној Гори, нарочито кад се овој даје право, да се, као што смо видели, назива цивилизованом државом. У овом погледу можда би смо дилетанти јављали се чланцима, који су изазвали у „*Зори*“, да је културни дух у Црној Гори само на темељу религије основан; али све ово не доказује толико реално стање ствари, него више антипатију Србије и Срба према Црној Гори, као њихова конкурента у погледу ширења на Балкану.

од тамошњег једног апотекара, предавши и њему, као и инжињеру, лажне акције у име покрива за ма, прибавивши од једног другог из Париза потврду о вриједности акција банке Интернационал, која међутим и не постоји. Како „*Avanti*“ сазнаје, варалица је син гласовитог руског револуционара Михаила Бакунина, а његов је предиктор испреплетен самим пустиловинама. Приликом иметак своје жене, кћери преминулог републиканског заступника Ганета, изгубио је у несретним спекулацијама, па је пред туринским судом био и осуђен због пријевара на петогодишњу тамницу.

Ренс-ул-улема у Босни. Муслимански вјерски поглавци у Босни ренс-ул-улема Хафиз Сулејман Шарап предао је у уторак своју оставку, која је прихваћена. Као његови нацхледици спомињу се кадија Атиловић и професор шеријатске школе Чевих. Као што је познато, Шарап је морао одступити, јер је дошао у конфликт с куријом хоџа, која му је пребацивала, да није енергичан у својем звању, те му је изразила неповјерење. Такав је закључак курија могла створити на темељу аутономног статута, па је с тога земаљска влада ступила у преговоре са Хафиз Сулејман ефендијом, да од своје воље одступи, да га не мора свргнути.

Финансије у Чешкој. Финансије у Чешкој су у дерутном стању услед радне неспособности чешког земаљског сабора. Мјесечни захтјев земље износи милион и по К, при чему није узето у обзир шест милиона К, што их је у по године прогутао дуг и анупитетна служба. Чешки намјесник кнез Тун изразио је жељу, да би чешка влада предумјила Чешкој за пошљења три месеца потребни износ од посредних и непосредних пореза. Годишњи доходак од личнога пореза износи по милиона К, од пореза на ракну два милиона К.

Забилешке

Све боље од бољег
Српски народ, осуђен је да има анстове, који му не само не могу на част служити, него чак му служе на штету и поругу.

Један од тих је и скопљански „Вардар“. Говорећи о сукобу између Црне Горе и Турске, овај жалосни српски лист потпуно се ставио на страну Турске. Још мало што не записује што неће Црна Гора да задовоље да Турској због сукоба, који се десно у Колинска Поља! Турци насилно заузели црногорско земљиште, плотицама навалили на мирне њиве, сељаци и онда Црногорци криве што су се оружјем заштитили да бране своје жито и њиве. „Морави“ је вели турски посланик на Цетинју, да уложи свој утицај код црногорске владе.

И то се зове служити националним српским интересима!

Биоградска штампа.

Између биоградских листова „Одјека“ и „Стража“ почета се интересантна прерипка. Њу је изазвао „Одјека“, који је биоградски цовинар назвао гашенима, а за биоградску штампу рекао да је она „срамота за земљу“. „Стража“ као да се нашао тиме погубљена, јер је реагирала на то и опитро замјерил „Одјеку“, који је на то одговорио, да не мисли на све понаврати ни на свој штамп, па је то своје исправило мишљење и доказима поткврђено, из којих се види, да је одиста у праву био, да се многи биоградски цовинари не разликују од уличних гашених и да је један дио српске штампе срамота на земљу.

Ово признање за нас је драгоцјено, јер ми то већ одавно тврдимо.

И метла почела да ради

Срби у Америци велику муку муче. Мало им је других недаћа и неприлика, зарађујући у крвавом

Ово тврдим стога, што заната доказују друга факта, да је културни дух у Црној Гори: једна стална тенденција и један стални предмет за ширење и активитет западне модерне културе и научних резултата препоручиога цивилизације.

Збоља не само, да се уче у гимназији, алије и већим женским школама француски језик, него на Цетинју постоји и друга култура, која није религиозна, као: позориште, пјевачко друштво „*Herow*“ и т. д. Осим тога, да постане земља богата и плодна, Црногорци су припудале прилике, да оснују једну земљорадничку школу, да надовоље у овом правцу све потребе, и да прибаве за ту сврху и малу практичну литературу. „*Цетињски Вјесник*“ од 2. априла 1911. године, који познаје економско стање у Црној Гори, потврђује ово, и ли смо читали различите књиге, које су последи године 1910. на Цетинју изазвале, као шпр. „*најважније болести наших усјева*“, „*Периодосиора*“ и т. д., и основада се на Цетинју у години 1910, поред тога и једна земљодјелска библиотека, која је издава различите књиге, као: „*Корисне биљке*“, „*Болести винограда и лоза*“ и т. д.

Да није културни дух у Црној Гори религиозан, него модеран, западни, потврђује факт да постоје на Цетинју осим „Гласа Црногорца“ по начину нашег званичног „*Mentor Oficiala*“ и „*Цетињски Вјесник*“.

збоју кору хљеба, него су се нашли неки одроди који би хтјели да их међу собом заводе и да од тога за себе користе вуку.

Нарочито су на њихави честити Црногорци, које разни проблемисти и одрода бесомучно наизвиђу како преко разних листова, тако и на-сквизама, па чак подмећу и којекавје себи равне, да их изазивају и провоцирају.

Може се мислити колико се у томе отјерало кад чак ни поједине жене нијесу на миру остављене, те је један од њих, т-ја Кекић, једног од тих друштва, и код нас по злу познатог Јована Поповића, метлом испребијела, држећи се оне старе нарек: „Свака се пуца не боји Бога него батина“.

Ако их то не уразити и памети не дозволе, да једном на миру оставе поштени српски свијет, не знамо шта ће!

Као по оној познатој пјесми војвођанској: „Нашај брате Готгоре, али сам ти страд’о: што су леба подиела, том се нисам над’о“!

Увијек исти

Словенци из Сепској Ријеци основали су Словенско друштво, које је сада власт распустила и није хтјела правила да одобри само зато што скупштину за конституисање друштва нијесу држали на Ријеци, него у предграђу њеном. Сушак.

Крикаливи Словенци томе се сад радују и нијесу могли своје весеље због распуштања овог словеначког друштва да прикрију, него су ту радост и преко љубљанског листа „Словенца“ испојили. „*Toda raspusta tega društva se ra mnogato z druge strane venderle veseliti, ker vidimo v tem napredak društva Liburnia*“, каже се у томе листу као да није словенско друштво распуштено, него њемачко или галијанско! Сеператизам је јачи него општа ствар!

И да нијесмо знали да су нам Словенци најближа браћа, и ово би додаско било да посвејдочи како смо блиски.

Словеначко друштво власт распустила, а жалосни се Словенци томе несеће!

Баш као и код нас Срба!

Словенске земље

Велико народно славље

Задар, августа

„Матица Далматинска“ и „Хрватска Читаоница“ и Задру навршују ових дана педесету годину свога онстанка.

Сва хрватска друштва у Задру спора-зумела су се, да на најсвечанији начин прославе чим прије овај ријетки год и ову еминентно културно-народну успомену. Нарочити одбор, након свестранога вијећања и споразума, сазвао је 21. јула баш кад се истог дана године 1862. одржавала прва одборска сједница „Матице Далматинске“ — на заједнички састанак све народне посланике настављене у Задру, све чланове управа свих народних друштава и задруга у Задру, представнике штампе и т. д.

Сви се позвали у колико нијесу одсутни из Задра, лијепо одазваше позиву; бијаше скоро једна стотина Хрвата и Срба, без разлике странака; видјели су се сви председници земаљских одбора са саборским потпресједником вит. Шпићем, који је заступао такођер на лије-чењу одсутног саборског председника др. вит. Изачића; били су народни вође Би-ашић и Продан, а била су заступана сва хрватска и српска друштва и задруге по многобројним својим представницима, поименице: Матица Далматинска, Хрватска Читаоница, Српска Читаоница, пјевачка друштва „Зоранић“ и „Бранково Коло“; Хрватска Соколска Жупа „Бан Палижана“, Хрватски Сокол у Задру, Хрватски Сокол у Арбанасима, Хрватски Сокол у Библињу, Хрватска Пучка Штедионица, Хрватско Пучко Радничко Друштво, Хрватски Академски Клуб, Хрватско Веслачко Друштво „Јадран“, Удруга Учитеља, Хрватско Добротворно Друштво.

журнал за политику, без религиозне тенденције, још и ревија за науку и литературу „*Дан*“, који је почео изазивати у мјесецу марту 1911. године на Цетинју. Ова ревија има 100 страница и по форми је нешто већа него „*Viata Romineasca*“. Ревизија ова не само да доноси студије о Толстоју и Шекспиру, него садржава, у част црногорске прве и један циркулар црногорског митрополита часним и пречасним свештеницима обадијеи вјере, којим циркуларом митрополит препоручује да се ови претплатују на „*Дан*“, са ријечима, да ће иети свештенству у погледу њихових дужности добро послужити и да ће они моћи у њему свој литерарни рад уносити, те тако да ће имати прилику да себе усаврше и друге поучавају. И „*Дан*“ има историских и литерарних чланака од значаја, који се односе на Словене у опште, или на Фогалара, Шекспира, Бајрона и т. д. што доказује да је „*Зора*“ и њена познута много погрешила тврдећи да је шкелеки дух и дух културе у Црној Гори по свем религиозан; напротив, сама прва се постарала да постане модерна и да се пода утиц-ву стране модерне културе, коју проводи „*Дан*“, као што то доказује митрополитов циркулар.

— Свијешће се —

Представници штампе одазваше се такођер у великом броју; бијашу ту главни сарадници „Народног Листа“, „Хрватске Круне“ и „Нашег Јединства“, те дописници „Хрватске“, „Обзора“, „Ријечког Новог Листа“, „Хрватске Ријечи“, „Праве Црвене Хрватске“, „Дубровника“, „Покрета“, „Црвене Хрватске“, „Наше Слоге“, „Слободе“, „Аграмер Тагблата“, „Сарајевског Дневника“ и других књижевних часописа.

Председник „Хрватске Читаонице“ г. Ђирић Метод Ивковић, отварајући скупштину, поздравно је најсрданије све при-сутне, приказао је сврху састанка и споменуо је с пријетом све великани, који су у оним бурним временима започели, помогли и извели народни препород у Далмацији.

Након кратке измјене мисли једнодушно на тој знаменитој скупштини би закључено уз свеопште одобравање, да се ова знаменита педесетогодишњица што величанственје прослави, да се на исту позову учена друштва, све народне установе, представници свих аутономних корпорација словенских уопште, а напоје из свих југословенских земаља.

Особито је утјешљиво било видјети како млади људи, који су многобројни у управама хрватских и српских друштава у Загребу, гашуљивом хариошћу слушаху ријечи на успомену наших заједничких великана, те жилаво, великим одушевљењем приоуше око тога, да овом при-годом буде исказана дужна пошта старим борцима а нада све оним великанима, који сложни, неуморним, несебичним и и паметним радом препородише Далмацију.

Нијесу можда за нас ни сад, кад је у Европи, па и у Турској, превладала уста-вна народна војна, боља времена него ли су била она шесдесетих година, у ери отворенога апсолутизма; те као онда, тако и сада, пријека је нужа, да се бар слободно на народно-културном пољу сложимо, па да се народна воља испоји и афирмише.

У том су сви присутни на састанку били једнодушни и ето, након 50 година, састаће се у Задру у народно-културне сврхе сви радници на том пољу, да се у успомену великана окријене и њиховим стопама коракну даље, е да млађи нараштај види, какав мора бити циљ и рад — да се наш народ подигне с геслом: „*Просвјетом к слободи!*“

На скупштини се установио средишњи свечаносни одбор, који се састоји од свих народних посланика настањених у Задру од представника свих хрватских и српских друштава и задруга, виђених родо-љуба, представника штампе и т. д. Изабрали су били такођер и поједини одбори и то баш егзекутивни, финансијски, апровиизионални, одбор за дочек и за штампу и т. д.

Одбор за припреме прогласио се перманентним, те намјестило потребно помоћно особље у просторијама „Матице Далматинске“ и ту се већ жилаво ради, док се има да обави огромно цјело.

Слога и одушевљење, које је владало на скупштини јамче, да ће ова народна слава допринијети да се између Јужних Словена утврде старе и нове везе, јер народ све може, кад зна хтјети и сложно порадиати.

п. о.

Кратке вијести

Колера у Угарској. Здравствени од-сјек угарског министарства унутрашњих послова издао је поводом гласова о колери изјаве, према којима би изгледало да је погубљ од колере минула. По успркос тим изјавама јавља се данас са разних страна земље о вине случајева колере. У Сибинју је оболело радник Јосиф Грос под сумњивим знацима. Бактериолошким истраживањем установљени су колерни бацили. Градске власти издале су најстроже мјере ради одреза. У општини Фертомајор догодио се један сумњиви случај оболења. Земаљски здравствени одсјек обавијештен је брзојавно за ова случаја.

Смотра америчке мрнарнице. Мрнарска канцеларија у Вашингтону наредила је истовремене велике смотре пашификал флоте у Сан Франциску, азиске флоте у Манли и атланске флоте у Њу-Јорку за 1. и 2. септембар. Мрнарска канцеларија изјављује, да је ова трострука демонстрација без икаквог политичког значења. На смотру мрнарнице у Њу-Јорку, која би имала бити највећа, што је икад у америчким водама одржавана, биће позвани чланови конгреса и страни поморски аташеи.

Чешко-њемачки преговори. Из Беча јављају, да се намјесник Чешке кнез Тун заузео да се чешко-њемачки преговори за споразум наставе, ради чега је већ кон-ферирао са заступником председника аустријске владе бароном Ханолдом. Преговори би се наставили 24. ов. м.

Промјена кабинета у Турској. Говори се, да ће ускоро бити промјене у турском кабинету. Предсједник владе постаће Киами паша, а Ферид паша постаће министар унутрашњих дјела. Министар правде Хилми паша даће оставку.

Дневник

Јубилеј Краља Фердинанда. У четвртак се навршило 25 година од како је Краљ Фердинанд ступио на бугарски пријесто. Име Краља Фердинанда биће без сумње златним словима записано у новој бугарској историји. Препорођај, јачање, развиће, углед и глас данашње Бугарске тијесно су везани за његово име. Мало је владалаца, који су у тако кратко вријеме тако много учинили за свој народ и државу као Краљ Фердинанд за Бугарску. Његове су заслуге још веће кад се имају разноврсне и многобројне тешкоће, које је морао да савлада у току своје владавине. Зато сав образован свијет одаје искрено признање њему и његовој напредној Бугарској, која се из запустелости и напетости петовјековне варварске туђинске власти само за тридесет година умјела уздигнути у ред савремених уређених држава.

Поводом прославе 25-годишњице владавине Краља Фердинанда, у четвртак прије подне служено је у манастирској саборној цркви на Цетињу свечано благодарење. На благодарењу су били присутни Њихова Краљ Височанства Нашљедник и Нашљедница и Књагињца Ксенија и Вјера, бугарски посланик при нашем Двору г. д-р Колушев, чланови дипломатског кора, наши министри, великодостојници и доста грађанства. По благодарењу г. и г-ђа Колушев примали су у просторијама посланства честитања. На честитања су дошли Њихова Величанства Краљ и Краљица, који су се довели до посланства. Са Њиховим Величанствима дошли су и Нашљедник и Нашљедница и Књагињца Ксенија и Вјера. Г. д-р Колушев био је необично дирнут ријетком пажњом од стране Краља и Краљице и свијех, на Цетињу присутних, чланова узвишене Краљевске Породице.

Краљ је у салону посланства међу присутним отмијеним гостима нанио за здравље Краља Фердинанда и бугарске краљевске породице и срећу и напредак бугарског народа, а г. д-р Колушев за здравље нашега Краља, Краљевске Породице и свакоје добро Црне Горе. Обје здравнице биле су од присутних праћене живим клицањем. Њихова Величанства задржала су се са члановима Краљ. Породице краће вријеме у посланству, па су се по томе милостиво опростила са свијема присутнима, испраћена од г. Колушева до излаза из посланства.

На честитању у посланству били су сви наши министри, многобројни великодостојници, официри и угледни грађани. Г. и г-ђа Колушев љубазно су дочекивали све госте, трудећи се да буду задовољени гостопримством.

За вријеме честитања пред посланством је свирала војна музика.

Наш Господар и Краљ Фердинанд измијенили су поводом тога славља веома срдчане поздраве. Господар је послао Краљу Фердинанду топлу и братску телеграфску честитку, на коју је Краљ Фердинанд одмах одговорио са пуно љубави и братске срдчаности, као и вазда до сада кад год је давао израза својој пажњи према Црној Гори и њеноме владаоцу.

Долази. Г. барон Гизл од Гизлингена, који је био на дужем одсуству у иностранство, долази вечерас на своју дужност.

Вратио се. Г. др. Мих. Гавриловић, посланик Краљевине Србије, који је своју породицу допратио до Зеленике, вратио се на Цетиње.

Нови турски посланик. За отоманског посланика на Цетињу постављен је Ферид бег, генерални консул у Пешти, чији се долазак очекује овијех дана.

Вјерење. Г. барон Сквити ди Палермити е Гуарна, овдашњи талијански посланик и његова уважена госпођа дочекали су лијепо родитељску радост. Њихова старија кћи г-ђица Елеондора вјерила се са г. грофом Пињатијем, секретаром овдашњег талијанског посланства. Ову радост породице г. барона Сквитија дијели цијела пријестоница, гдје г. и г-ђа Сквити уживају неподјијелене симпатије. Наше срдечно честитање уваженим родитељима и срећним вјереницима!

Италијански посланик. Као што јављају из Биограда, г. барон Сквити, овдашњи талијански посланик, иде у Биоград на своје ново одређење крајем септембра или октобра.

Честитка наше општине. У четвртак, приликом двадесетпетогодишњице владавине бугарског краља, у име грађанства црногорске пријестонице заступник предсједника општине г. Томо Милошевић упутио је предсједнику општине у Софији ову телеграфску честитку: „Црногорска пријестоница узима живо учешће у радости бугарске пријестонице, поводом двадесетпетогодишњице срећне владавине Његовог Величанства Краља Фердинанда.

Жеље цетињског грађанства сједињене су на данашњи дан са жељама браће Бугара за свако добро и срећу краљевског слављеника, под чијом је владавином Бугарска процвала и постала јака и угледна на понос Словенства.

Нека Свеврхшњи и даље чува нашега славнога Краља и братски бугарски народ.

Молим вас, господине предсједниче, да код грађанства лијепе Софије будете тумач наших братских осјећања и жеља“.

Вратио се на границу. Г. бригадир сердар Ј. Вукотић, који се ономад био повратио са границе на Цетиње, отпутовао је јуче по ручку опет на црногорско-турску границу да као изванредни владин изасланик буде тамо присутан, да својим ауторитетом одржава ред поводом догађаја, који услед најновијег критичног стања у беранском округу пријете поновним узнемирењима.

Арбанија по бечкоме калупу. Из Беча се преко мјеродавних листова и новина чују изјаве о границама нове балканске државе Арбаније. И те су изјаве направљене у духу старе аустријске политике: подијели, па владај. Мјеродавни бечки политичари и листови сасвим немјеродавно трпају у састав арбанаске државе и земље и крајеве, који никад нијесу били арбанаски. Циљ је: створити раздор и пометњу, како би се послје лакше могао користити трећи, у овоме случају бечки творац такве Арбаније.

Како ће Арбанаси створити своју државу, то је у првоме реду њихова, а одмах у другоме наша српска брига. Само из нашега узамљенога споразума, слоге и заједнице родиће се та држава. Сложни, ми и они, бићемо своји сопствени усређитељи; несложни, бићемо у пропаститељи своје заједничке будућности. Понуде, које им се из Беча чине на нашу штету, не иду на њихово добро. Сврха је тијех

понуда да се међу нас посије сједе раздора, па да изгубимо заједничку снагу у размирицама и постанемо неспособни за отпор заједничком непријатељу. И они и ми ваља да одбијемо те понуде с презривом поруком: да ни Арбанасима ни нама нијесу потребни бечки савјети за разграничавање наших земаља. Шта је чије, ми то најбоље знамо. Док заједничком снагом не ослободимо што нам је заједничко, и ми и Арбанаси нећемо губити вријеме око диобе, јер ову сада траже управо они, који би нас радије хтјели завадити, па послје приграбити и наше и арбанаске земље.

Опет теразиски Пјемонтези. Опет су чују небратски напади Теразиских Пјемонтеза, опет неки наши одметници лижу руке својега великог заштитника Н. Пашића и његове циганске компаније, опет дижу хајку на црногорско Цетиње. О, да кад је но сад боља згода њихову лајању, сад кад око Црне Горе по Старој Србији. Арнаутлуку и Арбанији пуца топ и пушка! Сад или икад ваља да се доскочи цетињским силницима, те да је јавно мишљење заведе и обрати на штету „антислободе“ династије, која управља овом земљом, а у којој пашићизма и његовог циганског ортака и високоблагородног Сима Шобајића, првог скитачког и пикоговићског великана и узданице теразиских Пјемонтеза.

Опет крвопролиће. Дуж наше границе опет се крв лије. Као и све раније, изазвали су га Турци. Кад већ не могу да насрћу преко наше границе, онда су се окомили на голорук и незаштићени живаљ српски у самој царевини. У округу беранском извршили су читав покољ над Србима. Нијесу поштедели ни жене ни слабе, па чак није су имали обзира ни према дјеци. Тако су убили: учитеља Миранша Дабетића, 6 Лукића, 2 Девића, Комацину, Гуцовића, Марка Јелића са четворо челади, Радула Девића са 4 дјевојке и многе друге. Уз то су ухватили и са собом одвели Радула Чукића, учитељницу Чукићку са двоје дјеце и жену Гавре Чукића. Послије извршеног покоља спремали су се да и даље наставе клање, али у толико су се многи Срби у беранском округу побунили, па неки од њих устали на ноге и отпочели да се разрачунавају са насилницима тако, да је у том крају отоманске царевине настало право ратно стање. Устанички покрет у велико се шири и јако напредује. Захваљујући томе, устаници су до сада пет турских кула заузели и порушили, многе низаме заробили, муницију запленили и јаког отпора дају Турцима, који су топовима до сада многа села разрушили. Ова борба се још једнако води и нема изгледа да ће скоро престати. Како се све ово одиграва уз нашу границу, то је наша војска стављена дуж границе према беранском округу.

Одзив штампе. Поводом пограничног сукоба на црногорско-турској граници у Колашинска Поља проговорили су опширно сви словенски листови, стављајући се на страну Црне Горе као изазване стране. Том приликом су многи од тих листова ревносно износили све што смо ми у нашем листу поводом тога догађаја писали, а неки од тих листова су и уводни чланак, који је у нашем листу о томе догађају изашао, у цијели донијели, осуђујући изазивачко држање турских пограничних власти према Црној Гори и подвргавајући оштрој критици држање тадашњег отоманског представника на Цетињу.

Нагла промјена времена. Као што се зна, овијех дана осјетила се нагла промјена времена не само у Европи, него и у Америци, гдје је било застудило као у сред зиме, па чак у многим мјестима пао и снијег. У јужном дијелу Европе биле су студене кише, услед чега се температура нагло промијенила, да је у многим мјестима студен преовлађивала. Та нагла промјена времена осјећа се и код нас. Док су дани топли, па чак и врло несносни од силне жеге, дотле се осјећа јака свијезина преко ноћи и све док сунце не огрије. Ноћи су на Цетињу и онако свјеже, али су овијех дана биле чак и студене, да се без горње одјеће није могла студен подносити.

Земљотрес у Турској. У прошли мјесец је страшен земљотрес двадесет и осам градића и села на највећој обали свијета, на Мраморном Мору, претворио у рушевине. По досадашњим вјестима погинуло је око 1000 људи, а 3000 је рањених. На хиљаде их је остало без крова и без пчег. Многи извори су пресахнули, а избили нови, топли; по неким вјестима пробили су и петролејски извори и то је узрок, што се страшен пожар распаљивао дуж цјеле обале. Пошто су покидање све телеграфске везе, нема још детаљније вјести.

Све што се зна о овој страшној катастрофи, то је из причања поморских капетана и путника.

По досадашњим вјестима мјеста Галипоље, Родосто, Дарданеле, Мориофито, Хора, Ганохора, Платанос, Кирасиа, Стерна, Харахлипа, Перестера, Кумбао потпуно су уништена.

Нарачи удар био је у Галипољу, гдје, по причању очевидца, буквално није остао ни камен на камену.

Тим поводом листови пишу: Чудно! Византиско царство било је на издисају. На озбиљан отпор против Османлије није у Цариграду нико ни мислио. Живот државе продуживао се мишљењем султана.

И никад нијесу унутрашње борбе биле дивље, него баш у том часу баш као данас у Турској.

Једне ноћи дође страхан потрес и, исто као и данас, претвори се у рушевине Галипоље, тада кључ европске обале. Турци пређу и заузму га. То им је била прва тачка, коју су заузели у Европи.

Биљежник

— Шефови арбанаски тражили су од Ибрахим паше као први услов испуњења арбанаских захтјева, да се војска повуче из Арбаније.

У митровачком гарнизону осјећа се јако незадовољство међу официрима, те су официри под строгом пажњом.

— Турска влада намјерава да закључи зајам од милион лира под фирмом трговина за реформе у Арбанији.

— Тврди се, да ће турски престолонаследник кроз шест дана отпутовати у Беч, а одатле у Швајцарску.

Нови избори у Турској расписани су. Изабрани одбори ће се састати 11. октобра, а парламент ће бити отворен 11. новембра.

— За султана у Мароку проглашен је Мула Јусуф.

ОГЛАСИ

11. п. бр. 5. 40—50

Саломон М Алкалај
ТРСТ

Via Lazzaretto Vecchio бр. 45.

Велико складиште најбољих сваковрсних

КОЖА

и свих других припадака за обућарску радњу.

— Уз најумјереније цијене. —

Наручбине извршују се брзо и тачно.

P. 30. бр. 15. 6. 15